

www.aegean.gr
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΑΙΓΑΙΟΥ

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ
επένδυση στην κοινωνία της γνώσης

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΣΠΑ
2007-2013
πρόγραμμα για την ανάπτυξη
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

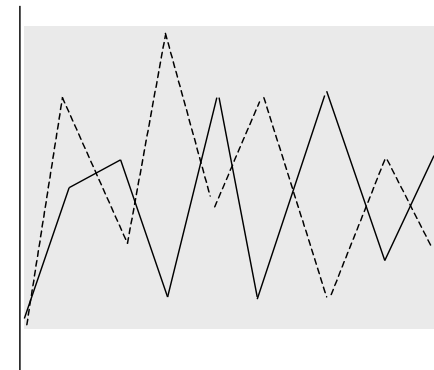
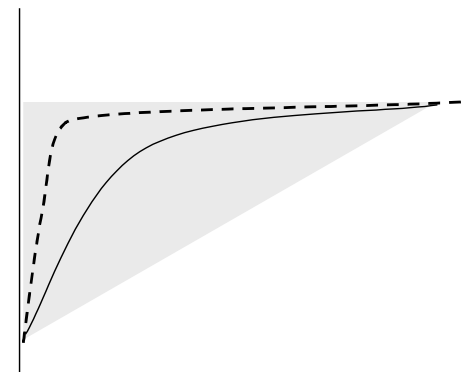
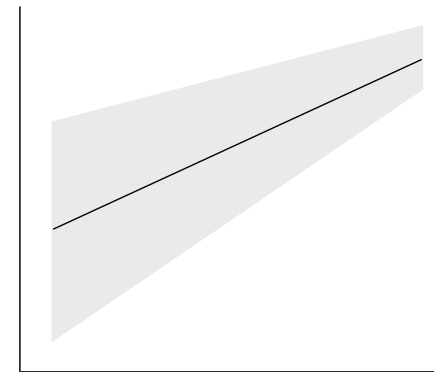
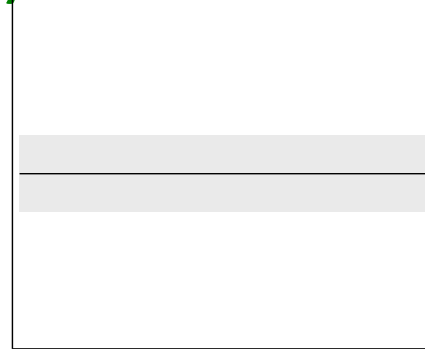
ΠΕΓΑ: Βιοτικοί Πόροι- Τεχνικές Μελέτης και Αξιολόγησης

Διάλεξη 4: Βιοποικιλότητα και οικοσυστημικές διεργασίες

Ανδρέας Τρούμπης
Καθηγητής Οικολογίας

2014-2015

Ecosystem process

Increasing species richness

Η πράξη «Περιβαλλοντική Διαχείριση-Σύγχρονα Εργαλεία», του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση», συγχρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση (Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο-ΕΚΤ) και από Εθνικούς Πόρους.

Μερικές προκαταρκτικές σκέψεις για την ερευνητική στρατηγική στη βιοποικιλότητα

- **Αν και η έννοια της ‘ποικιλότητας’ προϋπήρχε στο χώρο της Βιολογίας, η τρέχουσα έννοια της Βιο-ποικιλότητας έλκει την καταγωγή της από διεργασίες προαγωγής γενικών περιβαλλοντικών πολιτικών.**
- **Το πρόβλημα της επιστημολογικής ακύρωσης της έννοιας, μέσω της ταύτισης της με τις προηγούμενες κατασκευές (και τα προβλήματα τους) της Φύσης και του Περιβάλλοντος.**
- **Η επανάληψη της επιστημονικής ‘τραγωδίας’ της σύγκρουσης φαινομενολογικών και μηχανιστικών προσεγγίσεων.**
- **Η ‘επιστήμη’ της Βιο-ποικιλότητας, στα πλαίσια μιας επιστήμης της πλανητικής αλλαγής, δεν μπορεί να περιορίζεται μόνο στη μελέτη των επιπτώσεων των μεταβολών των μακρο-παραγόντων του Γήινου συστήματος επί του έμβιου κόσμου. Οφείλει να διερευνά και τις αναδράσεις των μεταβολών της βιοποικιλότητας επί των βιοσφαιρικών, ατμοσφαιρικών και κοινωνικών διεργασιών.**

Ποια η αξία της βιοποικιλότητας;

- Άμεση οικονομική αξία: τροφή, ουσίες φαρμακευτικής χρήσης, γενετικό υλικό αγρονομικής σημασίας, βιολογικός έλεγχος,
- Έμμεσες αξίες: αισθητική αξία, πολιτισμική αξία, επιστημονική αξία
- Οικοσυστημικές υπηρεσίες: πρωτο- και δευτερογενής παραγωγή, ρύθμιση κλίματος, διατήρηση ποιότητας ατμόσφαιρας, ρύθμιση υδρολογικού κύκλου και ποιότητας υδάτων, διατήρηση γονιμότητας εδαφών,...

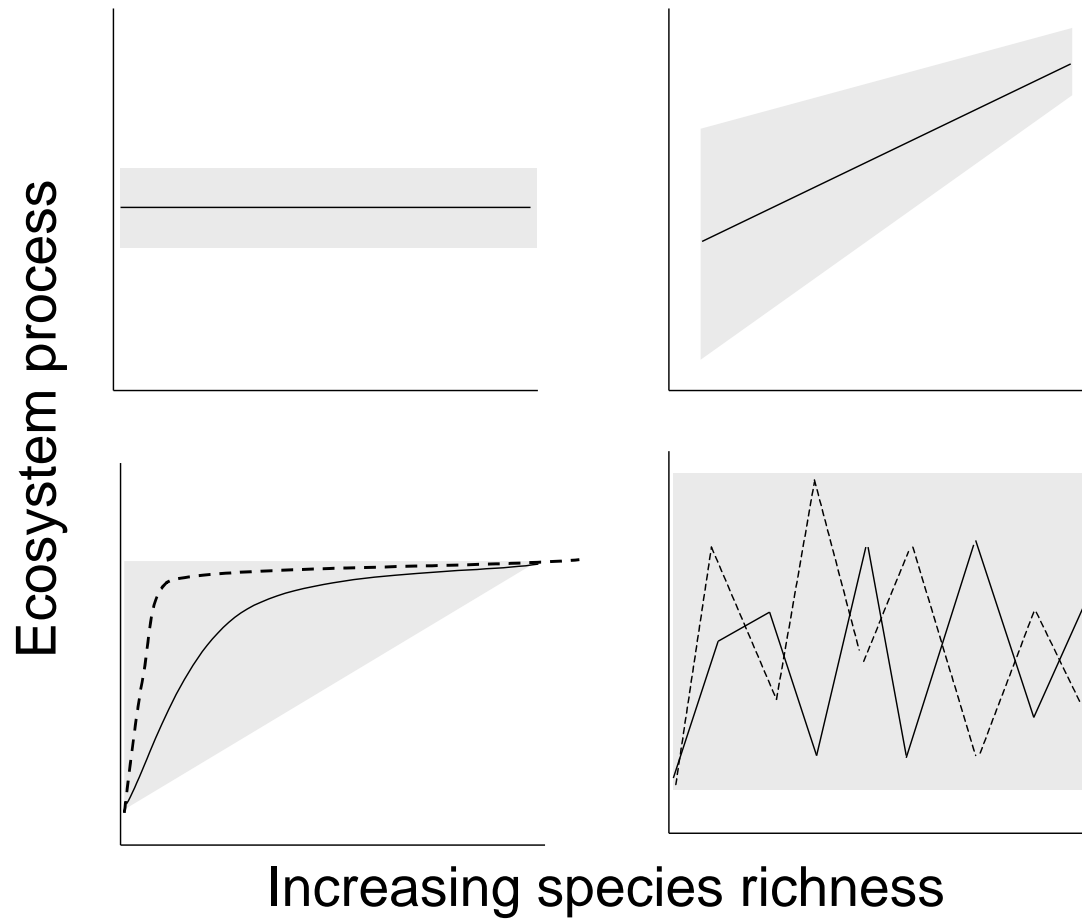
Εκτιμήσεις παραγωγής (-κότητας) σε μια κοινότητα s ειδών

$$E[P] = \max p_i$$

$$E[P] = \sum_{i=1}^{i=s} n_i p_i$$

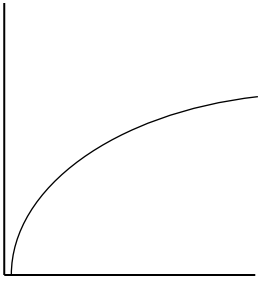
$$E[P] = f(S) = I + \lambda \ln S$$

Οι τέσσερις βασικές Υποθέσεις περί τη σχέση πλούτου ειδών/οικοσυστημικών διεργασιών

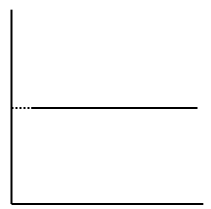
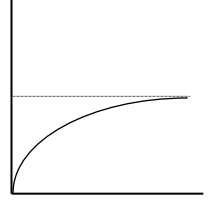
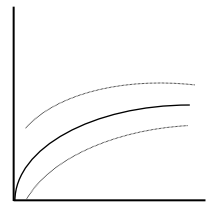
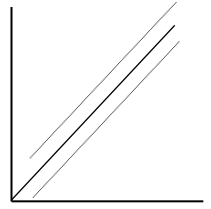
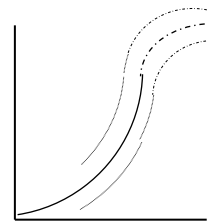

Θεωρία Θώκου και BEF

Μείγμα ειδών

Παραγωγικότητα

Αριθμός ειδών

Θετικές αλληλεπιδράσεις

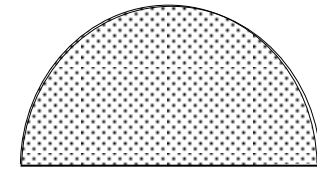
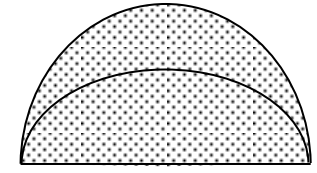
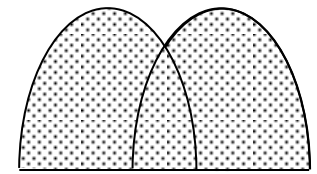
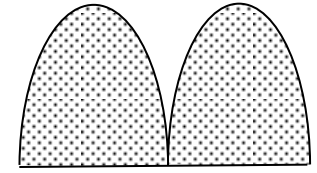
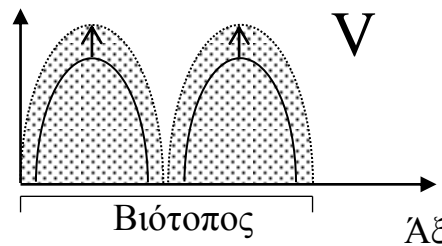
Πλήρης συμπληρωματικότητα

Μερική συμπληρωματικότητα

Μη συμπληρωματικότητα
Ιεραρχία κυριαρχίας

Μη συμπληρωματικότητα
Μη ιεραρχία κυριαρχίας

Απόδοση

Βιότοπος

Άξονας θώκου

V

IV

III

II

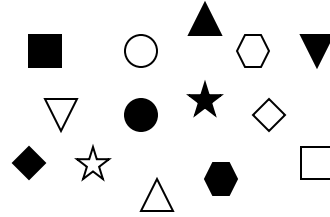
I

Είδος 2 ↔ Είδος 1

Η πειραματική προσπέλαση της σχέσης ΒΠ-ΟΔ

1. Μελέτες συσχέτισης
2. Πειράματα συνθετικών κοινοτήτων (μικρό-, μεσό- κοσμοι και 'κοινότητες' πεδίου)
3. Πειράματα εκρίζωσης
4. Υβριδικές μελέτες βαθμίδων βιοποικιλότητας

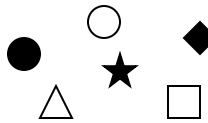
Απόθεμα ειδών

Δείγμα

Συναθροισμένη κοινότητα

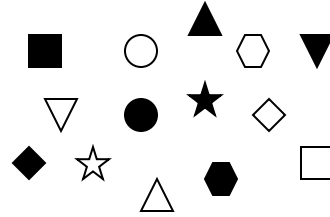
Αυξημένος πλούτος ειδών

Οικοσυστημικές διεργασίες

Αυξημένη παραγωγή

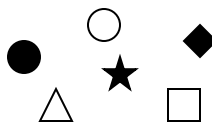
Απόθεμα ειδών

Δείγμα

Συναθροισμένη κοινότητα

Αυξημένος πλούτος ειδών

Μεταβολή γνωρισμάτων
PFTs

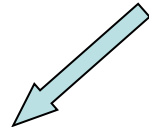
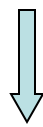
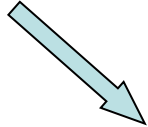

*Αυξημένη λειτουργική
ποικιλότητα*

Επιλογή ειδών με
συγκεκριμένα
γνωρίσματα

Συμπληρωματικότητα
μεταξύ
διακριτών PFTs

Συμπληρωματικότητα μεταξύ
ειδών με διαφορετικά
γνωρίσματα

Οικοσυστημικές διεργασίες

Αυξημένη παραγωγή

BIODEPTH: το μεγαλύτερο πείραμα μακρο-οικολογίας...

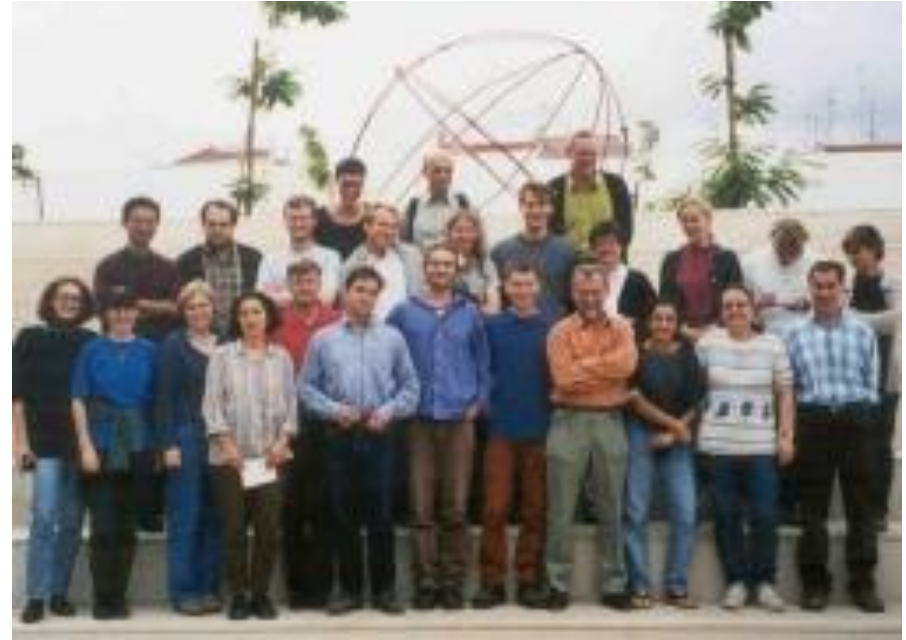
- Επίπτωση της απώλειας της ποικιλότητας (είδη και λειτουργική ποικιλότητα) στη λειτουργία λειβαδικών κοινοτήτων.
- Δίκτυο 8 σταθμών σε επίπεδο ηπείρου
- 500 'κοινότητες', 2 X 2 m εκάστη
- Σχεδιασμός: ταυτότητα είδους X αριθμός ειδών X αριθμός PFTs, σε επαναλήψεις

**Ο πειραματικός σταθμός BIODEPTH του
Πανεπιστημίου Ζυρίχης, Ελβετία**

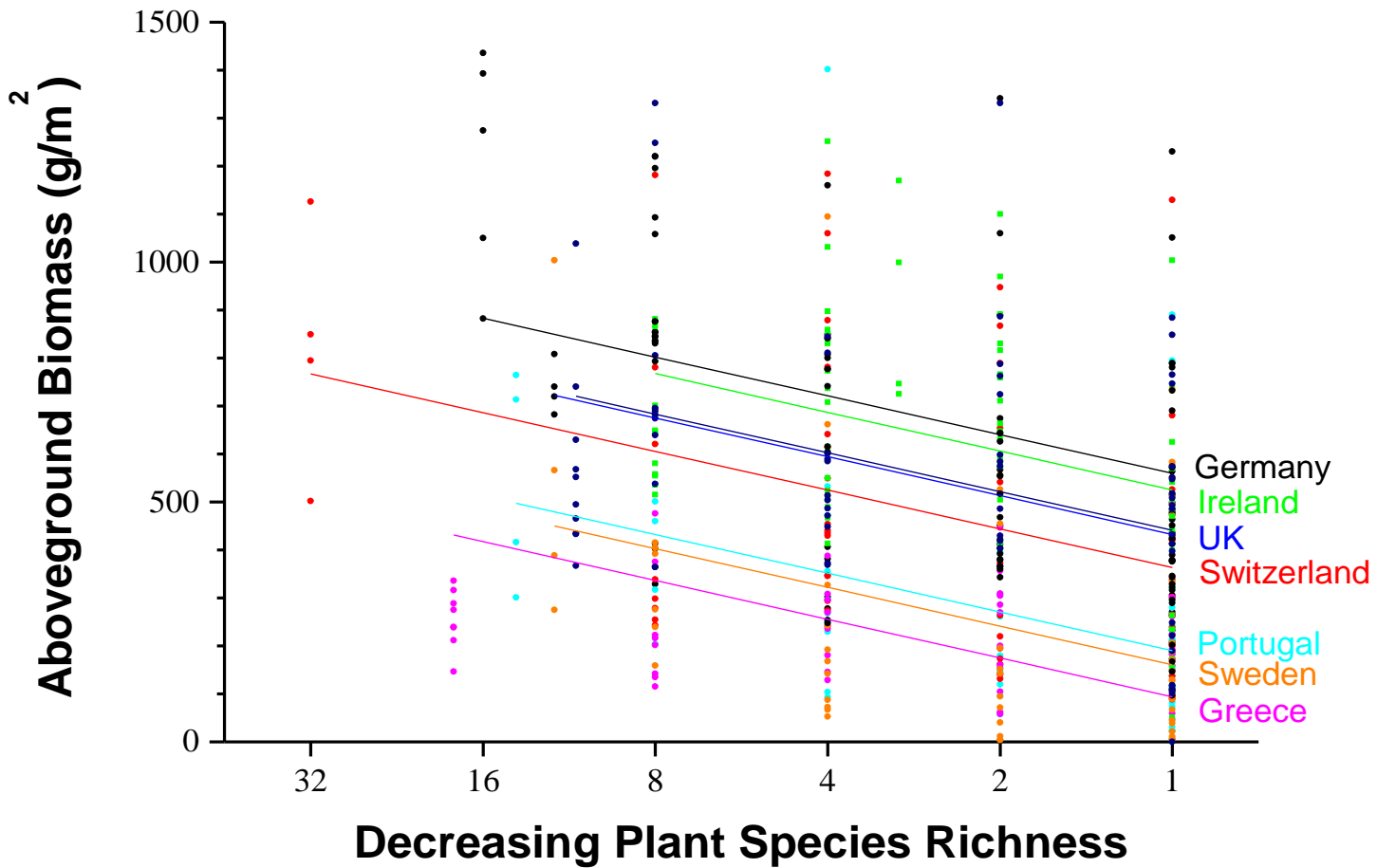

**Ο πειραματικός σταθμός BIODERTH
του Πανεπιστημίου Αιγαίου/ΤΠ,
Μυτιλήνη**

Η ομάδα BIODERTH

BIODEPTH: ΒΔ-Παραγωγή, το θεμελιώδες αποτέλεσμα...

Hector et al., *Science* 286: 1123–1127 (1999)

Στοιχεία κριτικής των πειραματισμών συνθετικών κοινοτήτων

1. Υπάρχουν υπολανθάνοντες 'χειρισμοί', οι οποίοι εισάγουν 'κρυφή' μεταβλητότητα στον πειραματικό σχεδιασμό
  - α. sampling effect
  - β. ρόλος των ψυχανθών
2. Δεν μπορεί να υπάρξει πλήρης πίνακας συνδυασμών των υπό έλεγχο παραμέτρων της ποικιλότητας
3. Η εισαγωγή των ειδών στις συνθετικές κοινότητες διαδοχικού πλούτου δεν προσομοιώνει αυθεντικά τις αλληλουχίες απώλειας ειδών υπό φυσικές συνθήκες.

Αθροιστικός επιμερισμός των επιπτώσεων της ΒΠ

$$\Delta Y = N \cdot \overline{\Delta RY} \cdot \overline{M} + N \cdot \text{cov}(\Delta RY, M)$$

Καθαρή
επίπτωση

Συμπληρωματικότητα

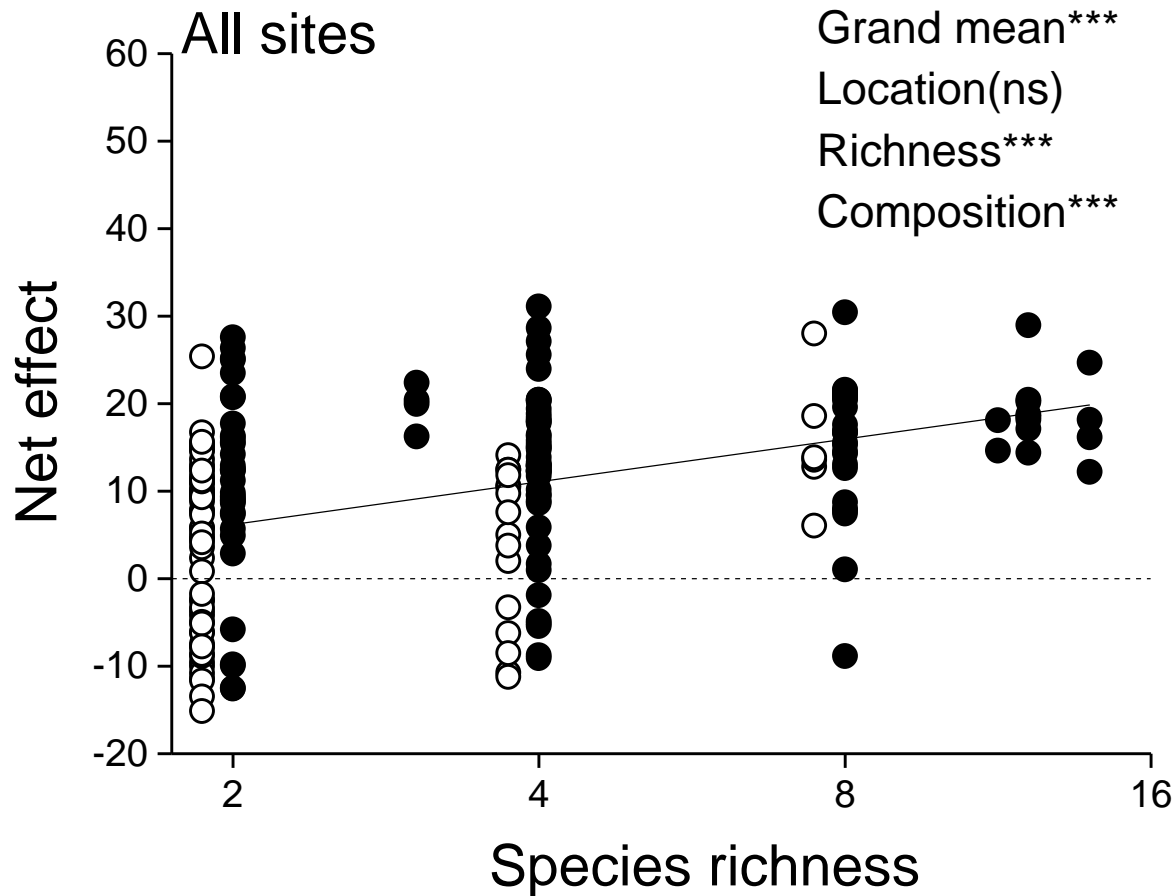
‘Επιλογή’

N = αριθμός ειδών

ΔRY_i = απόκλιση από αναμενόμενη σχετική παραγωγή είδους i

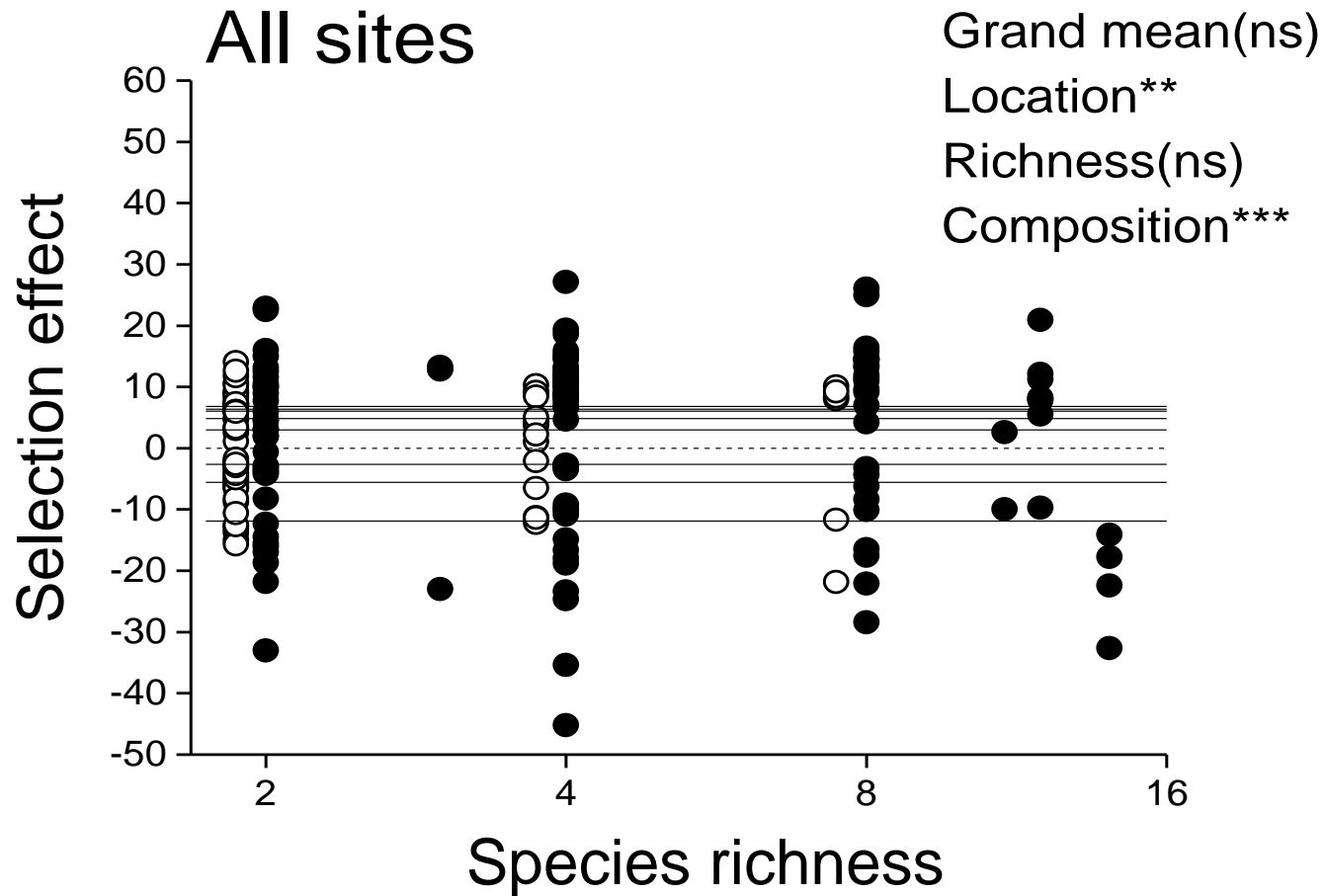
M_i = παραγωγή είδους i σε μονοκαλλιέργεια

BIODEPTH : καθαρή επίπτωση

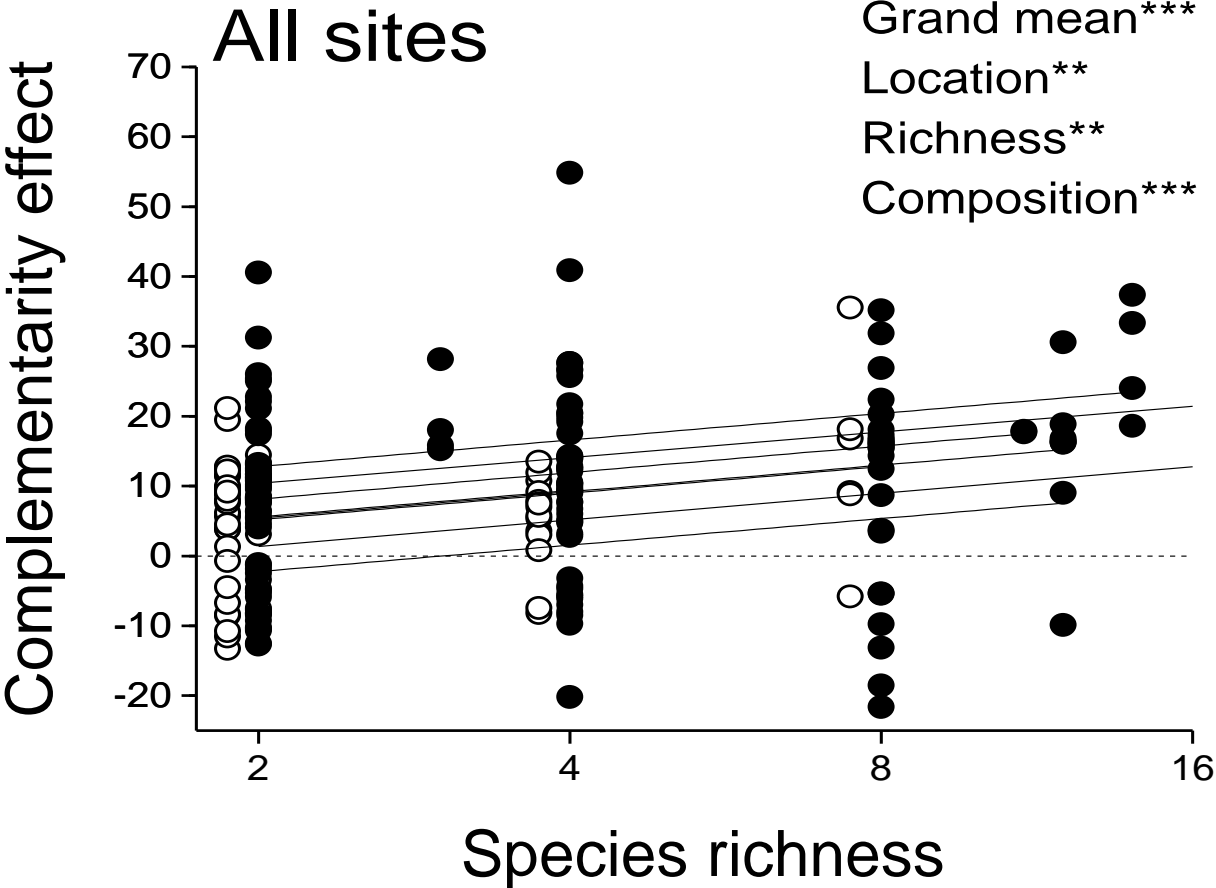

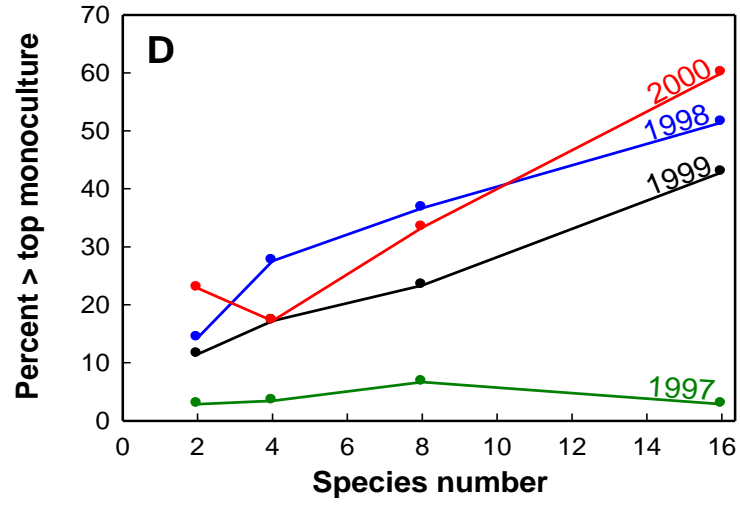
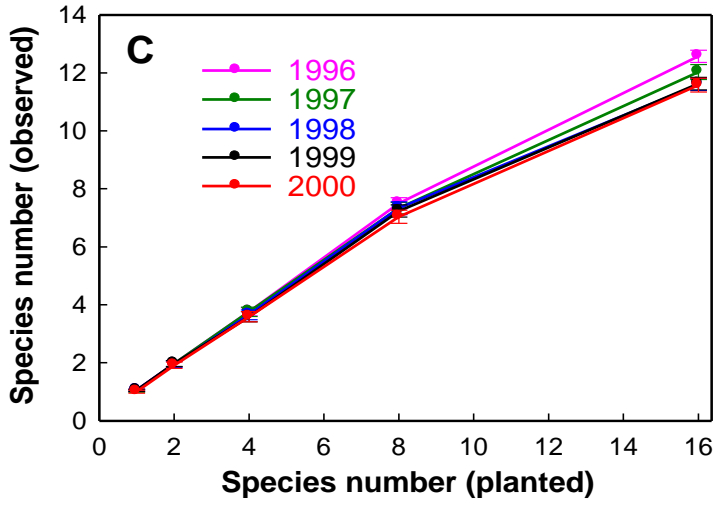
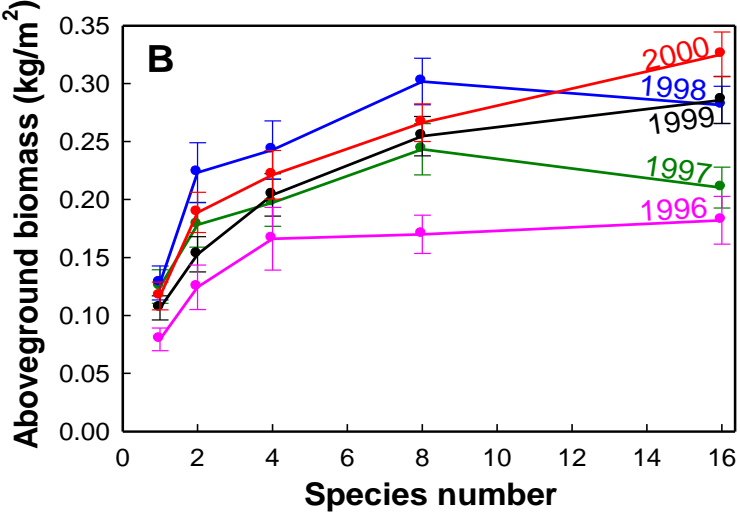
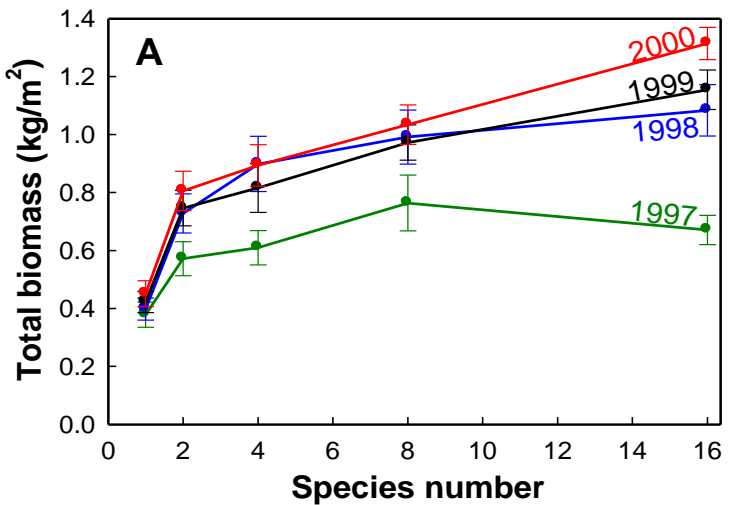
BIODEPTH: επίπτωση 'επιλογής'

BIODEPTH: επίπτωση συμπληρωματικότητας

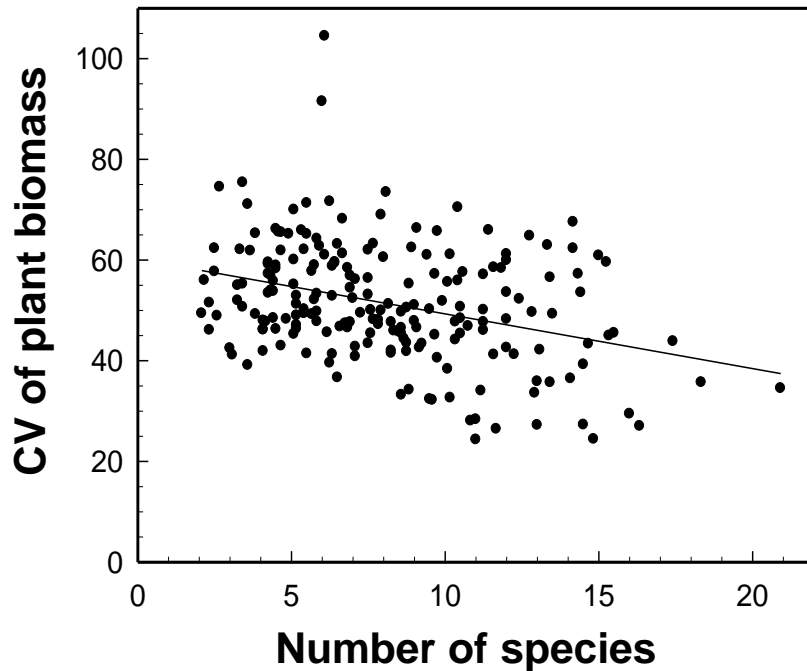

Long-term Cedar Creek experiment (Minnesota, U.S.A.)

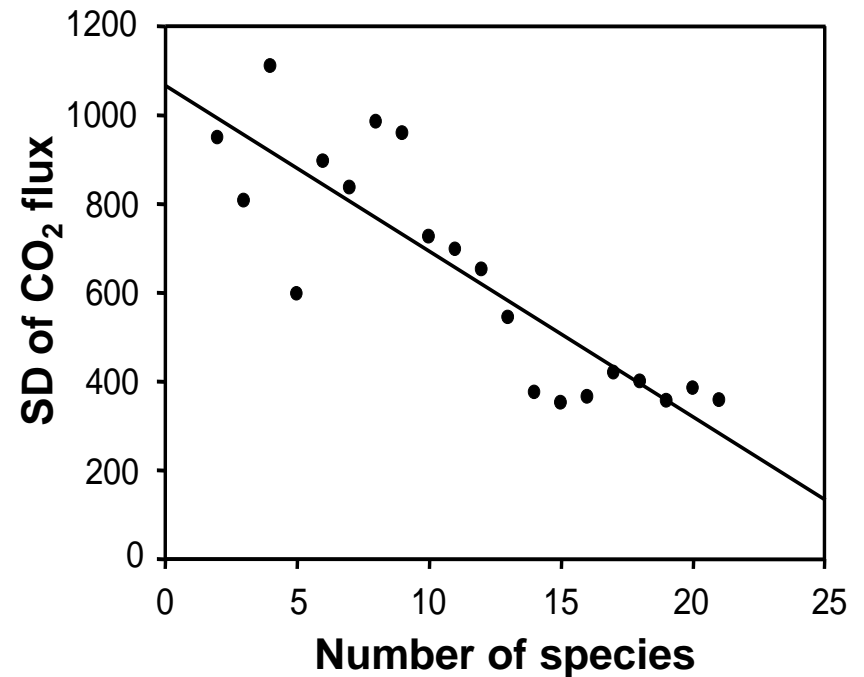
Κλιμάκωση στο χρόνο: μακρο-πρόθεσμη ευστάθεια των ΟΔ

Minnesota grasslands

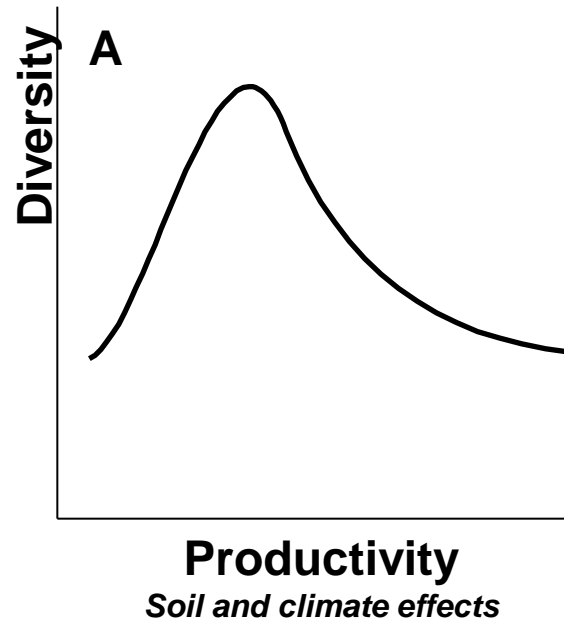
Tilman, *Ecology* 80: 1455–1474
(1999)

Aquatic microcosms

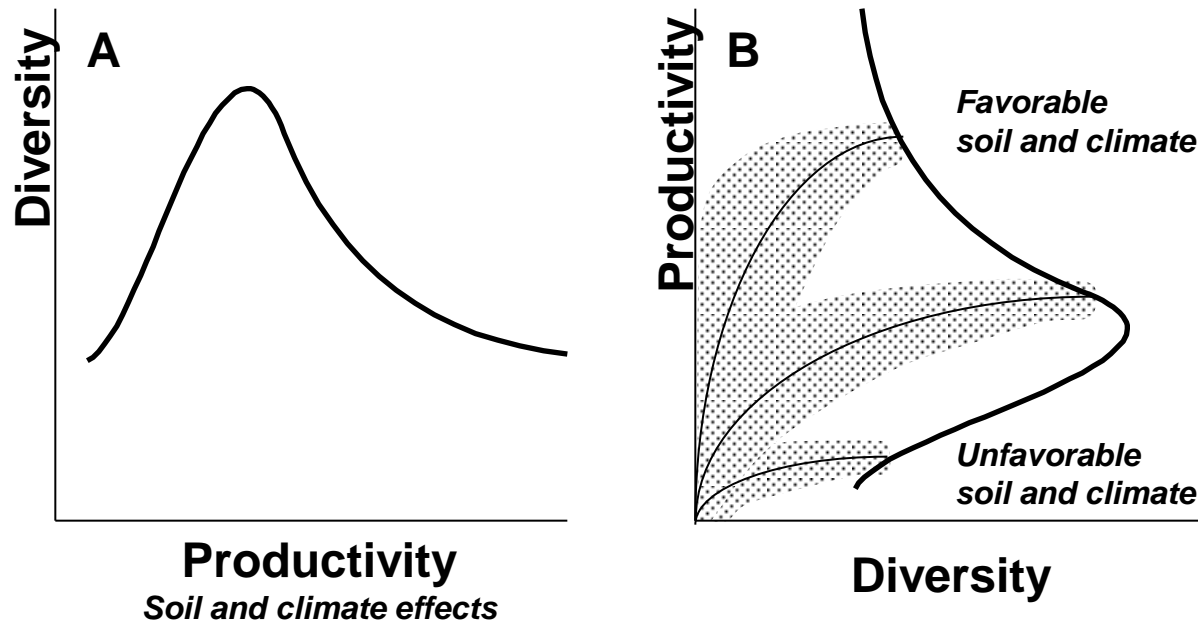

McGrady-Steed et al., *Nature* 390:
162–165 (1997)

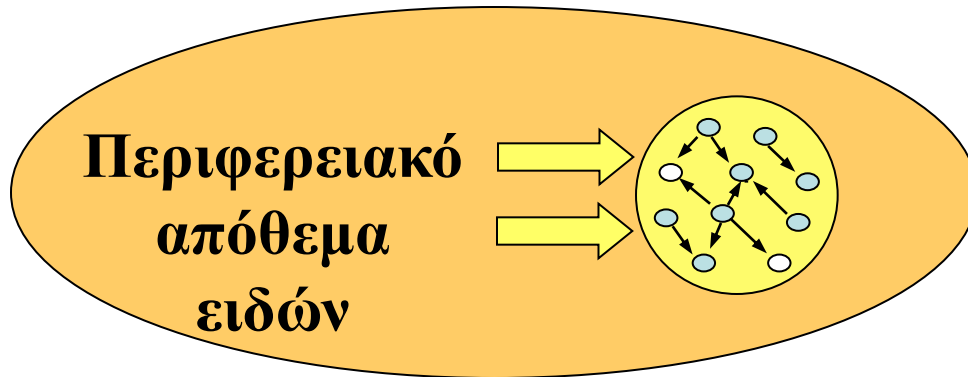
Γεφυρώνοντας το χάσμα των 'σχολών'

Bridging the gap between small-scale experiments and large-scale patterns

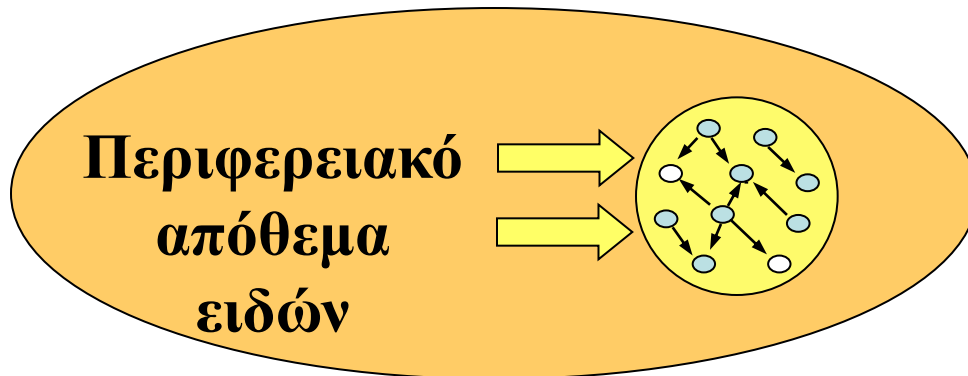
Κλιμάκωση στο χώρο: επιπτώσεις σε επίπεδο τοπίου

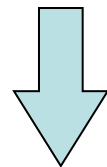
Σύστημα 'νήσου-ηπείρου'

Υπαρξη αναγκαίου συνδυασμού ειδών

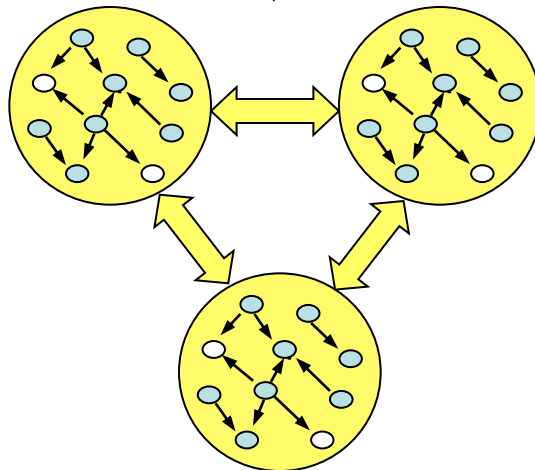
Κλιμάκωση στο χώρο: επιπτώσεις σε επίπεδο τοπίου

Σύστημα 'νήσου-ηπείρου'
Υπαρξη αναγκαίου
συνδυασμού ειδών

Μεταβολές και κατακερματισμός
ενδιαιτημάτων

Μετακοινότητα

Περιορισμός δυνατότητας
συνάθροισης μειώνει πιθανότητες
συνδυασμού συμπληρωματικών
ειδών

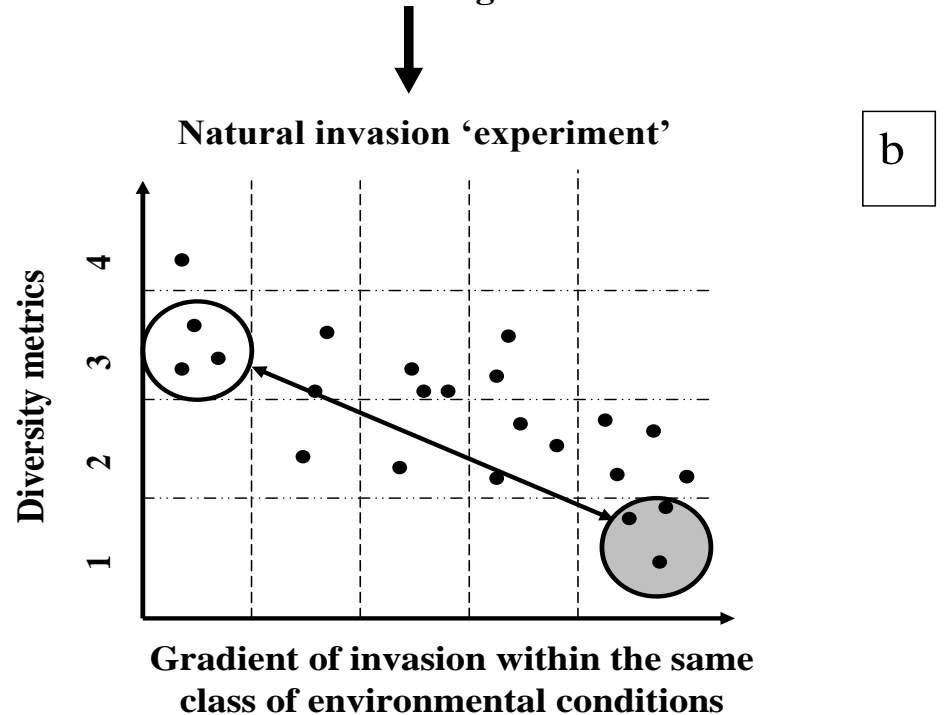
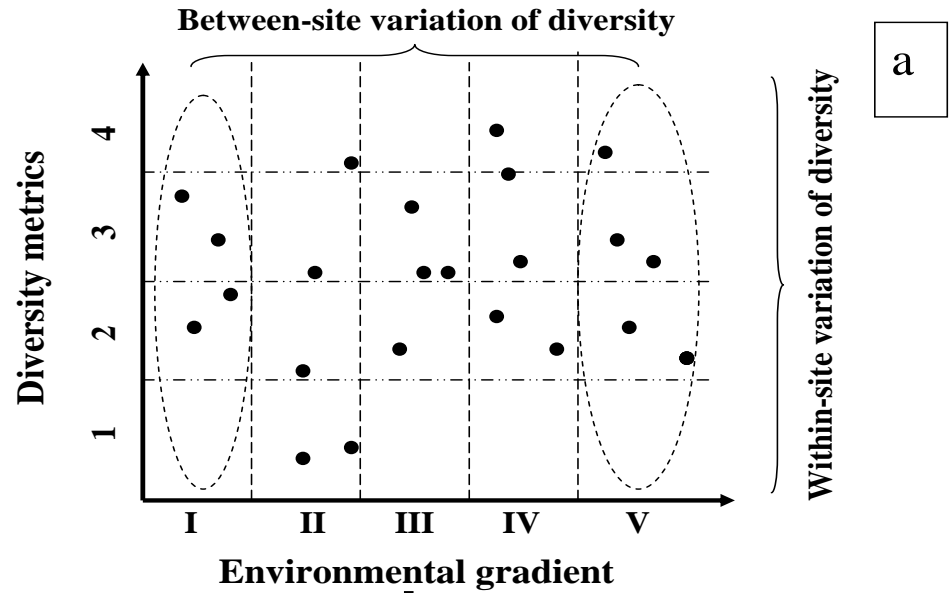

Υβριδικές μελέτες βαθμίδων ποικιλότητας

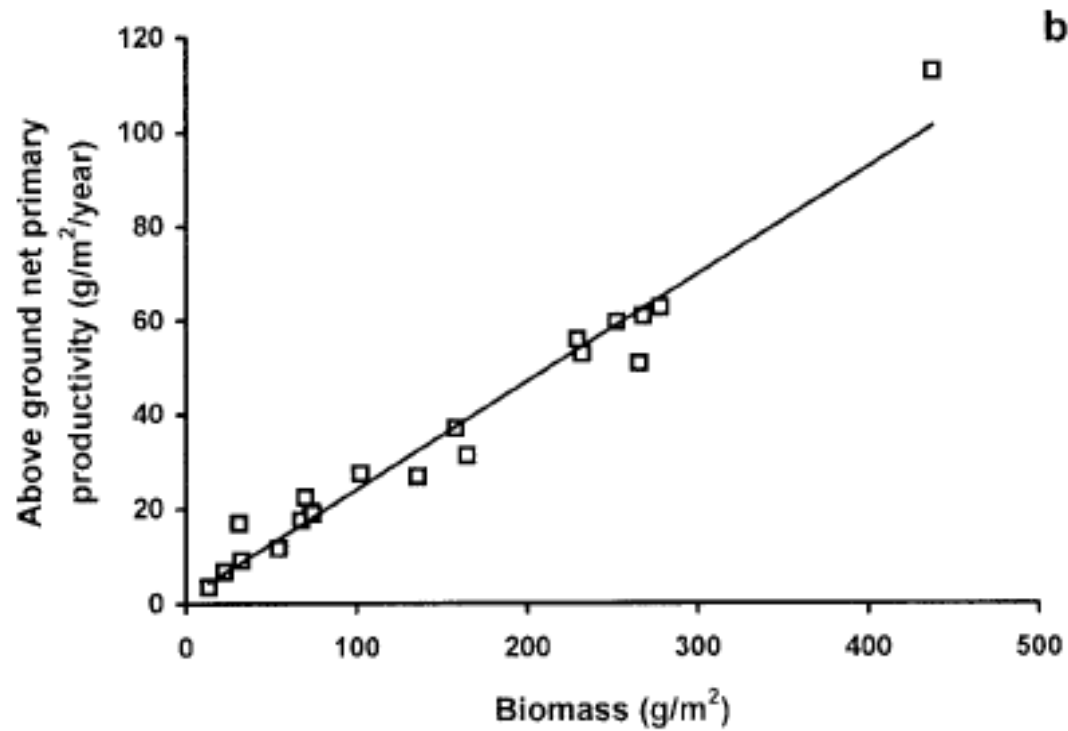
Κριτήριο απόρριψης:

Μοντέλο συσχέτισης όπου υπεισέρχεται αβιοτικός παράγων απορρίπτεται

Correlational study of diversity-productivity

Σχέση αριθμού ειδών – παραγωγής σε κοινότητες *Cistus*

Σχέση αριθμού ειδών – παραγωγής σε βαθμίδα εισβολής *Oxalis pes-caprae*

